

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI R

Biblioteca
Universității

Redacția:

Piața Unirii No. 3.

Administrația:

Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare

la 1 și 15 a fiecărei

Cluj

— 200 Lei

— 160 Lei

— 100 Lei

VALERIU TRAIAN FERLEȚIU

DIN INDURAREA BUNULUI DUMNEZEU ȘI GRATIA SF. SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI EPISCOP UNIT DE ORADEA-MARE, ASISTENT AL TRONULUI PONTIFICIU, DOCTOR ÎN SF. TEOLOGIE etc.

Cititorilor dar dela bunul Dumnezeu și binecuvântare!

„Nevoiți-vă a păzi unirea spiritului prin legătura păcii“ (Efes. 4, 3)

Iubiților Frați și Fii!

Sufletele noastre sunt cuprinse încă de vraja covârșitoarelor minuni ce s'au perindat înaintea ochilor noștri suflați cu prilejul sfințelilor sărbători ale Crăciunului. Ingeri am auzit cântând, magii l-am văzut călătorind, pe Fiul lui Dumnezeu, înconjurat de sf. Sa Maică, de smeritul Iosif și de păstorii cei săraci. L'am văzut făcându-se om în peșteră pentru mântuirea noastră.

Desigur, dintre toate lucrurile minunate, întâmplate cu prilejul acestei mărețe și minnate sărbători a Crăciunului, cântecul ingerilor, venit din alte lumi și conțnând, deci, învățături suprafirești, s'a întipărit mai adânc în sufletele noastre: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire“ (Lc. 2-14). Mărirea lui Dumnezeu și pacea între oameni sunt cele două lucruri prețioase ce trebuie să le abă creștinii în vedere tot mereu și să se nizuiească a le înfaptui prin toate străduințele sale, cum ne îndeamnă și Apostolul zicând: „Nevoiți-vă a păzi unirea spiritului prin legătura păcii“ (Efes. 4, 3). Despre aceasta pace și legătură a spiritului, care, după cum spune același Apostol (Filipeni 4, 7) „covârșește toată mintea, ce trebuie să stăpânească între creștini și între oameni, vreau să vă spun câte ceva acum cu prilejul Anului Nou în care intrăm.

Iubiților Frați și Fii!

Între bunurile ce le-a adus Cristos Domnul în lume oamenilor rătați de la calea adevărului și a mântuirii, porunca iubirii aproapelui, a cărei urmare nemijlocită și recerintă firească este pacea și buna înțelegere, ocupă loc de frunte. Pacea și buna înțelegere între creștini a ținut-o Domnul de un lucru așa de însemnat, încât însuși a ținut să o pomenească mai de multe ori. În vorbirea de pe munte, prin care a început a vesti lumii Evanghelia sa, învățătura sa nouă, dumnezească, a amintit-o zicând: „Fericiți sunt făcătorii de pace, că aceia

fiii lui Dumnezeu se vor chema“ (Mt. 5, 9). Iar pe cei ce are ceva supărare pe fratele său și vrea să aducă jertfă la altar, îl îndrumă să meargă și să se împace întâiu cu aproapele său și așa să aducă jertfă, căci nu primește Dumnezeu jertfa celui ce nu e împăcat cu fratele său întru Hristos (Matei, 25, 23-24). În sf. noapte de despărțire le zise ucenicilor săi: „Pace vă las vouă, pacea mea vi-o dau vouă. nu precum lumea vă dă vouă“ (Ioan 14 27). Iar cel dintâiu cuvânt către învățăcelii săi, după mărirea sa înviere, a fost cuvântul păcii: „Pace vouă“ (Ioan, 20, 10).

Pacea și buna înțelegere e atât de proprie creștinismului, încât și Dumnezeu al nostru în Sfintele Scripturi se numește des și de dreptul cu numele de *Dumnezeul păcii* (cf. Rom. 15, 33; I Tessel. 5, 23). Iar cât au iubit și urmat învățăcelii Domnului și creștinii din toate timpurile aceasta fântă și binefăcătoare învățatură a Domnului, nu trebuie să vi-o spun, fiind pline cărțile Sf.ilor Apostoli și istoria lumii de faptele lor de pace și iertare. Voiu aminti numai cuvintele sf.-lui Luca despre creștinii cei dintâi desp-e cari în Faptele Apostolilor zice, că ei *aveau o inimă și un suflet* și toate le era lor de obște (Fapte 4, 32), în așa pace și bunăînțelegere trăiau.

Iubiților Frați și Fii!

Lumii de azi tocmai aceste mari și prețioase lucruri îi lipsesc. Oamenii de azi tocmai aceste mari bunuri suflați, pacea și bunaînțelegere, nu le prețuiesc cum ar trebui. De aceea vedem între ei certe, neînțelegeri, dușmăni, pisme.

Patru lucruri strică, iubiților Frați și Fii, pacea între oameni în zilele noastre: *păterile rele* ce și le fac unii creștini despre alții; *pretențiile prea mari* ce le au unii creștini față de alții; *interesele, blestematele* interese materiale, ce-i fac pe mulți contrari și pizmași altora și în sfârșit, *patimile*, pornirile aceste rele din om, cum sunt invidia, mânia, trufia și altele.

Mulți creștini presupun rele despre frații lor în Christos; mulți creștini grăesc de rău pe frații lor, fără nici un temei, uitând de cuvintele Mântuitorului: „Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Nu osândiți, ca să nu fiți osândiți“ (Luca 6, 37). Ori și

Biblioteca Universității Române de la Cluj

CLUJ

949 33

EXEMPLAR LEGITIM

de cele mai frumoase ce le-a spus tot Domnul: „Tu ce vezi ștercul (așchia) din ochiul fratelui tău, iară bârna din ochiul tău nu o simți? . . . Fățarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți ștercul din ochiul fratelui tău» (Mt. 7, 35). Aceasta judecată necreștinească este izvor de ne-numarate rele și certuri între oameni. Om de om se ferește, om pe om pizmuiește, pentru că nu se încrede în el, presupune mereu că îl judecă și crede rău despre dânsul.

Alți creștini apoi sunt prea *pretențioși* față de frații lor. Dela alții așteaptă să le deie toată cinstea cuvenită și se simțesc numaidecât jigniți și vătămați, dacă cineva lipsește și în cel mai mic lucru față de dânsii, dacă altul e de altă părere decât dânsii. Iată un nesecat izvor de dușmanii, de neînțelegeri și neîncredere între creștini! Unii ca aceștia uită minunatele cuvinte ale sfântului apostol Pavel, care pe creștinii cei dintâi așa îi învăță: „Fraților . . . pliniți bucuria mea: ca una să gândiți, o dragoste având, cu un suflet fiind, una gândind, nimica cu ceartă sau cu mârjire deșartă, ci unul pe altul cu smerenie socotind a fi mai de cinste decât pe sine.» (Filip 2—3). Cuvinte care și sfântul Apostol le-a scos din gura dumnezească învățătură despre smerenie, dată de Domnul Christos când a zis: „Cel ce vrea să fie între voi mai mare, să fie tuturor slugă“ (Mt. 20—26;) și „tot cel ce se înalță smeri-se va, și tot cel ce se smerește înălțaseva“ (Luca 18—14).

Alți creștini apoi sunt dușmani de moarte unii față de alții, fiindcă li-se încrucișează interesele: interese materiale, interese de întâietate și pentru aceasta se uresc și încearcă să-și face fel de fel de rău. Iată, iubitorilor, oameni uitați de sine, oameni cari nu știu că nu în prisosința bunurilor și a onorurilor lumii acesteia își va câștiga omul mântuirea sufletului său, ci în dragostea cea creștină, care toate le iartă, toate le rabdă, care nu pizmuiește, care nu caută a se sale. (I. Corinteni 13), care nu se bucură de răul altuia, ci-l micșorează și acopere. Scoateți aceasta buriană rea din sufletele voastre, iubitorilor Frați și Fii și pentru interesul trecătoare lumești nu primejdiiți mântuirea sufletului vostru și al aproapelui nu vă stricați pacea și bucuria ce trebuie să umple sufletul creștinului.

Nu sunt puțini nici aceia, cari se lasă conduși în falpetele lor față de alții de ură, de dușmănie, de mânie și de alte porniri rele. Pe aceștia îi întreb: Că oare în ură, în dușmănie și în pizmă ne-a chemat pe noi Dumnezeu să ne trăim viața și să-i slujim, ori în pace, dragoste și bună înțelegere frățească? Pe aceștia îi întreb: Că oare prin patimă și pornire rea împotriva aproapelui câștigă ceva? ori mai vârtos își fac amară și neliniștită viața lor și și aproapelui? Iată de ce ura, pizma, răzburarea nu sunt sentimente vrednice de fiii lui Dumnezeu, chemați la aceeași împărăție a lui Dumnezeu aici pe pământ și mai ales în fericirea de veci.

Acestea sunt, iubitorilor Frați și Fii, ce despart pe oameni și samănă între ei vrajbă și neînțelegeri: lăcomia, trufia și poftele rele. Aceste sunt sămânțele rele semănate de diavolul, dușmanul sufletelor noastre, în inimile primilor noștri părinți. Aceste sunt ranele de cari pătimim noi oamenii și pe cari

numai cu harul lui Hristos, numai cu doftoriile cele dumnezeiești ale învățaturii lui, cuprinsă în Evangheliile, le putem ușur așa vindeca. Cel ce se îndepărtează de Christos și de învățăturile lui numai mai tare se va scufundă în certe, zavistii, neplăceri și nenorociri, iar cei ce se vor ținea strâns de Christos, de harul lui, de învățatura lui, întărire, sprijin, pace și bucurie vor avea.

De acea, iubitorilor Frați și Fii, cu prilejul Anului Nou vă îndemn întru Domnul, să căutați pacea, înțelegerea și dragostea frățească. Și vă arăt și modul cel mai potrivit cum puteți nutri între voi acea pace și dragostea, care este moștenirea cea mai scumpă ce ne-a lăsat-o Domnul și Mântuitorul nostru. Este acesta: ca să va organizați în societăți creștinești, aprobate de biserică și în ele, ca într-o școală a sufletelor, să caute a învăța fiecare și a deprinde pacea, înțelegerea și dragostea. Vremurile sunt grele, dușmanii binelui și ai creștinătății se înmulțesc tot mai mult: primejdia comună trebuie să ne aducă pe fiecare mai aproape de olaltă și să ne învețe a ne strânge și noi rândurile, pentru ca ceasul cel rău al primejdiei să nu ne găsească nepregătiți. De acea, iubitorilor, nu am cuvinte destul de călduroase ca să vă rog și să vă îndemn în Domnul, ca să intrați cu toții în societățile prescrise de Biserică: în AGRU și în alte societăți de pietate, pentru ca acolo, în spirit de pace și bună înțelegere, să vă luminați mințile să vă încălziți inimile și să vă oțeliți voințele pentru marile datorii ale creștinilor de astăzi. Lozinca fiecărui preot frate în Christos, pentru anul ce vine să fie: *AGRU puternic*, numeros, activ în parohie pentru toți credincioșii, și o *asociație religioasă* de evlavie pentru cei mai evlavioși, dintre cele recomandate de Sinodul Diecezan din 1926. — Lozinca fiecărui credincios să fie: *Membru zelos* activ, pașnic în AGRU cu întreaga familie și cu toți cunoscuții, și *membru smerit* într-o societate religioasă recomandată și înființată de preot în parohie.

Puse în practică aceste învățături și adăpați cu sufletul în spiritul de pace și frățietate al Societăților noastre, vom implini ceace ne recomandă Apostolul prin cuvintele amintite la începutul acestei scrisori pastorale: „*Nevoiți-vă a păzi unirea spiritului prin legătura păcii*,” și totodată vom face ceace e mai de lipsă pentruca anul ce-l începem să fie pentru noi plin de bucurie și mângâiere adevărată. Cu aceste dorințe și în aceasta speranță vă doresc din inimă tuturor An Nou fericit întru Domnul, bucurie și indestulare multă întru lucrul cel pentru mântuire.

Pacea lui Dumnezeu, ceace covârșește orice minte, să păzească inimile și mințile voastre întru Christos Isus (Filip 4, 7).

Dumnezeul păcii să fie cu voi cu toți Amin!
(Romani 15, 33.)

Dat în Reședința Noastră Episcopescă din Oradea cu prilejul Anului Nou 1932 și al Episcopatului Nostru al XX-lea.

ss. Valeriu Traian Frențiu

No. 4341—1931.

Statutele fondului de penziune

În urma arondării nouă Diecezelor din provincia noastră bisericească, prin care mai multe parohii din vechea Noastră Dieceză au trecut la dieceza Lugojului și cea nou înființată a Maramureșului, iară în schimb am primit altele dela Dieceza Gherlei, a trebuit să regulăm chestiunea fondului de penziune, dând Diecezelor de Lugoj și Maramureș cota parte cuvenită din acel fond și apoi, primind dela Dieceza Gherlei cota parte cuvenită parohiilor trecute la Noi, să facem recerutele modificări în Statutele de până acuma ale fondului nostru de penziune. În aceste statute în rândul întâiu, după ce preoții din vechea Noastră Dieceză și din parohiile nou-încorporate contribuiau la fond după diferite norme, a trebuit să se fixeze o normă uniformă de contribuire din partea membrilor. S'a primit forma de contribuire introduse și în celelalte Dieceze, ca adevărații membrii fondului să li-se facă rețineri la fondul de penziune de 10% din salariul ce-l primesc dela Stat. După ce salariul preoților din an în an se schimbă și, astfel, și cel mai principal izvor de alimentare al fondului: cotizațiile preoților, e supus unei fluctuații continue, penziunile nu s'au mai putut fixa în sume stabile, ci a trebuit să fie puse în proporție cu salariile după cari se fac reținerile.

Pentru deplina orientare a Ven. Cler publicăm mai jos aceste statute modificate, precum acelea au fost primite în Consistorul plenar din 10 Septembrie crt. și în urmă și un tablou al beneficiarilor fondului Nostru diecezan.

Oradea, Șed. Cons. din 3 Decembrie 1931.

Statutele

fondului de penziune și ajutoare al preoților, văduvelor și orfanilor de preoți din Dieceza română unită de Oradea-Mare.

CAPITOLUL

I.

Numirea, sediul, starea și proprietarul fondului.

§ 1.

Fondul de penziune, aprobat prin statutele Sinodului diecezan ținut în Oradea în 5 Mai 1926, se completează cu fondurile revenite din dieceza Gherlei, conform procesului verbal de împărțire și se unifică sub numirea: «Fondul de penziune și ajutorare al preoților, văduvelor și orfanilor de preoți al Diecezei române unite de Oradea» cu sediul la reședința aceleiaș Episcopii.

Proprietarul fondului este Dieceza română unită de Oradea-Mare.

CAPITOLUL

II.

Venitele fondului.

§ 2.

A) Venite permanente:

a) Venitele anuale din capitalurile fondului.
b) Cotizația membrilor la fondul de penzie se stabilește în 10% după toate retribuțiile primite de membrii fondului ca întregire de salariu dela Stat, conform funcțiunii, anilor de serviciu, gradelor academice și localității de funcționare.

Profesorii de teologie, funcționarii diecezan, precum și alți preoți profesori membri ai fondului, vor contribui la fond ca un preot din categoria anilor lor de serviciu, luându-se în seamă și gradele academice și localitatea de funcționare.

Aceste cotizații de sub b) se vor reține din salarii respective se vor vărsa la fond în rate lunare.

c) Contribuirile anuale ale comunităților bisericesti: parohii și filii, conform tabloului întocmit de Preaveneratul Ordinariat.

Aceste contribuiri se vor plăti semestral din casa bisericii

Venitele acestor poziții (a, b, c.) se vor întrebuința în întregime pentru achitarea pensiunilor și ajutoarelor precizate în Capitolul III.

B) Venite ocazionale:

d) Jumătate din lăsamântul Episcopului diecezan decedat;

e) Întregul venit intercalar al Domeniului Episcopesc.

f) 50% din lăsamântul preoților celibi repausați fără testament și al văduvelor repausați fără testament și fără descendenți.

g) Contribuiri:

Episcopul diecezan la intronizare: 50 000 Lei
La promovare intru Arhiepiscop . . . 10 000 Lei
La instalare de canonic . . . . . 5 000 Lei
Canonic onorar, archidiacon on., protopop districtual, protopop on. a . . . . . 1 000 Lei
Paroh instalat . . . . . 500 Lei
La strămutarea în alt beneficiu în urma cererii proprii . . . . . 500 Lei
Alte eventuale contribuiri benevole ale Episcopului diecezan și ale membrilor Veneratului Capitlu.

h) Pedepsele în bani ale Clerului diecezan.

i) Taxele matrimoniale ale clericilor diecezan.

Clericii, cari se vor căsători cu fete de mireni catolici vor solvi la fond 10 000 Lei, iar cei cari se vor căsători cu fete din familii acatolice vor solvi 20 000 Lei; cei cari se căsătoresc cu fete de preoți membri ai fondului sunt scutiți de taxa matrimonială; iar cei cari își iau în căsătorie fete de preoți catolici cari nu sunt membri ai fondului vor plăti 5000 Lei.

Aceste taxe se vor achita înainte de hirotonire.

k) Preoți și clericii veniți din alte Dieceze ori servicii vor solvi 10% după toate retribuțiile lor retroactiv, conform anilor de serviciu, la caz contrar dreptul lor de penziune se va socoti numai dela data intrării ca membri contribuabili la fond.

l) Eventuale lăsaminte, donațiuni, asigurări de viață, chete și venituri de orice natură destinate fondului de penziune.

Aceste venituri de sub d-l se vor capitaliza în fiecare an și numai interesele lor se vor folosi în scopul achitării penziunilor și ajutoarelor anuale.

CAPITOLUL

III.

Membrii fondului, îndreptățirea la penziune, competențele orfanilor, ajutoare și graționale.

§ 3.

Membrii fondului sunt toți preoții, protopopii, profesorii, clericii și funcționarii diecezanii, celibi, căsătorii ori văduvi, cari de fapt plătesc taxele prevăzute în Capitolul I.

§ 4.

Penziunea anuală a preoților membri ai fondului pensionați până la 31 Decembrie 1930 se stabilește în 50%, pentru cei pensionați de la 1 Ianuarie 1931 în 75% socotite după salariul primitor al unui preot de categoria anilor de serviciu a pensionarului, luând în considerare și gradele academice și localitatea de funcționare.

Cu excepția celor amintiți la § 5. precum la salarizare la fel și la pensivare se iau în considerare cel mult 4 grade, adică 20 ani de serviciu, după gradele academice și localitatea de funcționare.

§ 5.

Protopopii actuali, profesorii de teologie și funcționarii diecezani, pensionați ca atari după cel puțin 10 ani de serviciu prestat în aceasta calitate, cu considerare la serviciile speciale ce le prestează Diecezei, vor beneficia la pensie de o gradă de merit ce se înțelege așa că pensia lor se va stabili totdeauna după o gradă cu un grad mai înalt decât li s'ar cuveni în baza § 4.

La cei numiți sub acest § ajunși la pensie cu 4 grade, gradă de merit se va stabili adunând la suma salariului prețesc de 4 grade din categoria lor diferența de salar dintre a treia și a patra gradă.

§ 6.

Îndreptățirea la pensie începe la data intrării ca membru la fond. Taxele de membru se plătesc până la data trecerii în deficiență aprobată de Prea-veneratul Ordinariat, respective până la deces.

§ 7.

Declararea de deficient, respective de pensionar, poate să urmeze fie la cerere proprie, fie din oficiu. În oricare din aceste cazuri decide Prea-veneratul Ordinariat.

§ 8.

Consistorul Episcopesc din motive canonice are drept a pensiona și din pedeapsă, însă numai pe cale disciplinară.

Suma acestei pensii de pedeapsă va fi numai 50% din pensia statutară.

§ 9.

Preoții astfel pensionați în caz de reintegrare în oficiu și beneficiu vor continua a contribui la fondul de pensii în mod statutar, plătind însă retro-activ și cotizațiile statutare pe timpul cât au fost pensionați din pedeapsă, urmând apoi a fi pensionați la timpul său în condiții normale.

§ 10.

Membrii cari nu și-au achitat la timp taxele matrimoniale ori cotizația de membri își pierd orice îndreptățire la fond.

Asemenea își vor pierde prin decizie Consistorial dreptul la pensie și acei preoți ori clerici, cari prin sentință canonică în urma unor crime canonice vor fi scoși din Cler.

§ 11.

Văduvele membrilor acestui fond vor beneficia de 50% din pensia cuvenită soțului decedat.

§ 12.

Orfanii minori ai membrilor fondului până la majorat, vor primi din acest fond ajutoare anuale cum urmează:

Orfanii de ambii părinți: primul orfan va primi pensia egală cu a unei văduve din categoria cuvenită, iar de la al doilea în sus fiecare orfan va primi competența unui orfan de tată. Orfanii de tată vor primi câte 25% ajutor din pensia cuvenită mamei.

Prea-veneratul Ordinariat, în cazuri motivate, va putea acorda și după majorat ajutoare graționale.

Copiii adoptivi n'au nici o îndreptățire la pensie ori ajutor.

§ 13.

Preotul membru în caz de boală, fiind avizat la sprijin material, va putea beneficia de ajutor extraordinar de curare, în baza deliberării Prea-veneratului Ordinariat.

§ 14.

Pensia preoților și a văduvelor precum și ajutoarele prevăzute se vor lichida prin administrația fondului în rate lunare anticipate pe lângă chitanță vidimată de parochul competent.

§ 15.

Pensia văduvelor începe în luna următoare decesului soțului lor și încetează prin moarte sau măritiș; poate înceta în parte sau total și prin decizie consistorial.

Competențele orfanilor încetează prin moarte, prin ajungere la majorat și în sfârșit prin pedeapsă croită de Consistorul episcopesc.

§ 16.

La moartea fiecărui membru pensionar și văduvă se va lichida văduvei, respective familiei rămase, pensia pe trei luni sub titlul cheltuielilor de înmormântare.

CAPITOLUL

IV.

Administrarea fondului.

§ 17.

Fondul se administrează de Veneratul Capitlu catedral conform statutelor pentru administrarea fondurilor diecezane.

Clerul diecezan participă la administrarea fondului prin membrii Exactoratului diecezan, cari vor fi convocați la ședințe anuale spre revizuirea și cenzurarea socoților.

La p'esarea și imobilizarea mai mare de capitaluri, la vânzări sau cumpărări de imobile, Ven Capitlu va cere și părerea Exactoratului diecezan.

§. 18.

Socoțile fondului se vor comunica în fiecare an oficiilor protopopești.

CAPITOLUL

V.

Dispoziții tranzitorii.

§. 19.

Statutele prezente, în ce privește cotizația de 10% după retribuțiile primite dela Stat, intră în vigoare cu data de 1 Iulie 1931, iar stabilirea îndreptățirii la pensiuine și ajutoare se face în conformitate cu dispozițiile §. 4.

§. 20.

Afară de competențele normate prin acestea statute pentru alte scopuri diecezane ori ajutoare de altă natură, din acest fond nu se va putea asemena și lichida nimic.

§. 21.

Asupra reducerii ori majorării pensiunilor prevăzute în aceste statute, dacă împrejurările vor cere, va decide Consistorul episcopesc.

TABLOUL

penzionarilor, văduvelor și orfanilor de preoți din Dieceza gr. cat. de Oradea-Mare.

A.) Preoți penzionari:

1. Clintoc Iosif, Giungi-i servit: 49 ani, pensionat 1. August 1931.
2. Gheș Vasile, Vârșolt, servit: 41 ani, pensionat 1. Ianuarie 1931.
3. Nemeș Iosif, Hurez-Ponița, servit 50 ani, pensionat 1929.
4. Oprea Ioan, Prisaca, servit: 37 ani, pensionat 1. Sept. 1927.
5. Orian Aurel, Cizer, servit: 50 ani, pensionat 1 Oct. 1931.
6. Pățcaș Vasile, Hotoan, servit: 68 ani pensionat 1. Ian. 1931.

B.) Văduve de Preoți.

1. Văd lui Corneliu Antal. Văduvită: Monoșpetreu, 23 Octomvrie 1917. 38 ani ai preoției.
2. Văd. lui Ștefan Achim. Văduvită Vălcăul de Sus 1888. 13 ani ai preoției.
3. Văd. lui Emiliu Antal Orfanii: Veturia 20 ani; Emil 18 ani; Eugenia 14 ani. Văduvită Dubricionești, 28 Iulie 1929. 17 ani ai preoției.
4. Văd. lui Vasile Ardeean. Văduvită: Uilacul Beiușului, 15 Iunie 1929 40 ani ai preoției.
5. Văd. lui Victor Bistran. Văduvită: Nyiracsád 4 Mai 1916. 29 ani ai preoției.
6. Văd. lui Andrei Bogdan. Văduvită Portița 12 Iunie 1925. 23 ani ai preoției.
7. Văd. lui Ioan Budișan. Văduvită Giurtelecul Silvaniei, 1915. 22 ani ai preoției.
8. Văd. lui Petru Cherebeșiu. Văduvită: Stârciu 1903 27 ani ai preoției.

9. Văd. lui Valeriu Chiș. Văduvită: Tarcea 25 August 1915. 25 ani ai preoției
10. Văd. lui Avram Cordiș Văduvită: Derșida mică 1912 13 ani ai preoției.
11. Văd. lui Alexandru Cadar. Văduvită: Satu mic 1924 38 ani ai preoției
12. Văd. lui Petru Dragoș. Văduvită: Sicin 1873. 19 ani ai preoției.
13. Văd. lui Ioan Farcaș Orfanii: Emil 20 ani, Cehalul român 1923. 48 ani ai preoției.
14. Văd. lui Ioan Farcău. Erisâncraiu 1923. 19 ani ai preoției.
15. Văd. lui Antoniu Fritea Văduvită: Gordău 12 Iunie 1904 26 ani ai preoției.
16. Văd. lui Ioan Geș. Văduvită: Oradea 21 August 1922. 45 ani ai preoției.
17. Văd. lui Gedeon Cupariu.
18. Văd. lui Joachim Ghergar. Văduvită: Terebești 17 Aprilie 1924 30 ani ai preoției.
19. Văd. lui Cornel Ghitta. Văduvită: Tătărești 11 Noiembrie 1922. 35 ani ai preoției.
20. Văd. lui Dr. Alexandru Gheție. Văduvită: Șimleu-Silvaniei 1922. 30 ani ai preoției.
21. Văd. lui Iosif Gramma. Văduvită: Tătărești 30 Aprilie 1906. 30 ani ai preoției.
22. Văd. lui Gheorghe Groza Orfanii Ovidiu, Maria, Mircea, Doh 1929. 20 ani ai preoției.
23. Văd. lui Augustin Guliș Orfanii: Augustina 17 ani, Teodora 14 ani: Virtiș 11 Octomvrie 1917 6 ani ai preoției.
24. Văd. lui Petru Hetcou. Văduvită: Abramuți 21 Iunie 1914 38 ani ai preoției.
25. Văd. lui Vasile Hoblea. Văduvită: Cig. 1919. 21 ani ai preoției.
26. Văd. lui Gavril Lazar. Văduvită: Santlazar 3 Iunie 1929. 31 ani ai preoției.
27. Văd. lui Romul Marchiș Văduvită: Carei 4 Aprilie 1925. 36 ani ai preoției.
28. Văd. lui Ludovic Mărcuș Văduvită: Mădăras 29 Februarie 1916 37 ani ai preoției.
29. Văd. lui Ștefan Mărcuș. Orfanii: Ștefan 16 ani, Elisabeta 15 ani, Ioan 13 ani: Beznea 28 Septembrie 1918. 4 ani ai preoției
30. Văd. lui Gheorgh: Marian Văduvită: Petrani 1891. 21 ani ai preoției.
31. Văd. lui Ioan Mihalca. Văduvită: Hurez 2 Mai 1925. 47 ani ai preoției.
32. Văd. lui Dumitru Mureșan. Văduvită: Vașad 12 Iunie 1815. 30 ani ai preoției
33. Văd. lui Augustin Mureșan. Văduvită: Doh 1915. 40 ani ai preoției.
34. Văd. lui Antoniu Papfalvai. Văduvită: 1902. 22 ani ai preoției.
35. Văd. lui Mihai Peter. Văduvită: Istrău 21 Iulie 1892. 22 ani ai preoției.
36. Văd. lui Lazar Petruca Văduvită: Săg 1879. 40 ani ai preoției.
37. Văd. lui Vasile Plaștin. Văduvită: Beliu 23 Februarie 1924. 32 ani ai preoției.
38. Văd. lui Pop Antoniu-Hadji. Văduvită: Chioag 27 Octomvrie 1905. 13 ani ai preoției.
39. Văd. lui Pop Antoniu Lemenyi. Văduvită: Suplac 1885. 8 ani ai preoției.
40. Văd. lui Alexa Pop. Văduvită: Sanislău 18 Noiembrie 1927. 47 ani ai preoției.
41. Văd. lui Grigore Pop Văduvită: Cig 1894. 40 ani ai preoției.

42. Văd. lui Andrei Pop. Orfanii : Iuliu 15 ani, Victor 16 ani, Andrei 14 ani, Gheorghe 13 ani, Maria 10 ani. Văduvită : Satu Mic 1926. 14 ani ai preoției.
43. Văd. lui Vasile Pop. Văduvită : Unimăt 1914. 23. ani ai preoției.
44. Văd. lui Samuil Pop. Văduvită : Ericănaș 1884. 8 ani ai preoției.
45. Văd. lui Grigore Pop. Văduvită : Marca 1925. 43 ani ai preoției.
46. Văd. lui Petru Pop. Văduvită : Corni 1914. 32 ani preoției.
47. Văd. lui Aurel Popoviciu. Văduvită : Mociar 2 Mai 1926. 41 ani ai preoției.
48. Văd. lui Ludovic Rezei. Văduvită : Supurul de jos 25 Iulie 1912. 33 ani ai preoției.
49. Văd. lui Sabou. Văduvită : Andrid 15 Mai 1898. 15 ani ai preoției.
50. Văd. Silvestru Seremi Văduvită : Eriadoni 4 Mai 1928, 36 ani ai preoției.
51. Văd. lui Gheorghe Sferle. Văduvită : Ciheiu 1904. 28 ani ai preoției.
52. Văd. lui Ioan Silaghi. Văduvită : Galoșpetreu 20 Iulie 1921. 47 ani ai preoției.
53. Văd. lui Gheorghe Sima, Văduvită : Coșeu 1908. 37 ani ai preoției.
54. Văd. lui Gregoriu Simon Văduvită : Măladia 1927, 52 ani ai preoției.
55. Văd. lui Teodor Stanca. Văduvită : Groși 15 Aprilie 1927. 49 ani ai preoției.
56. Văd. lui Augustin Târziu. Văduvită : Cordău Ianuarie 1927. 42 ani ai preoției.
57. Văd. lui Stefan Tăședan. Orfanii : Sabin 10 ani, Anghela 13 ani. Văduvită : Ciumești 30 Octomvrie 1924. 20 ani ai preoției.
58. Văd. lui Ilie Turdean. Văduvită : Eriadoni 1902 33 ani ai preoției.
59. Văd. lui Dionisiu Văcărescu. Orfan : Dionisiu, Văduvită : Beiuș-Vălani 30 Septembrie 1922. 36 ani ai preoției.
60. Văd. lui Teofil Vălean. Orfan : Napoleon 18 ani. Văduvită : Santăul-Mare 16 Aprilie 1922. 27 ani ai preoției.
61. Văd. lui Emil Vicaș. Văduvită : Cozniciul de jos 1915. 35 ani ai preoției.
62. Văd. lui Augustin Vicaș. Văduvită : Cozniciul de jos 1917. 39 ani ai preoției.
63. Văd. lui Vasile Vaida. Văduvită : Criștelec 1897. 7 ani ai preoției.
64. Văd. lui Varju (Cioara) Vasile. Văduvită : Nogiorid 10 Octomvrie 1919. 30 ani ai preoției.
65. Văd. lui Eugen Venter Văduvită : Rogoz 1 Aprilie 1920. 37 ani ai preoției.

C) Orfanii ale căror mame sunt măritate.

1. Baști Ioan, 17 ani. Părintele: Octavian. Decedat: Maeriște, 1917 după 6 ani de serviciu
2. Baști Eugeniu, 15 ani.
3. Baști Flaviu 13 ani.
4. Danila Stelian. Părintele; Mihai Danila. Decedat: Dijir 1919, după 6 ani de serviciu.
5. Danila Octavian, idem.

D) Orfani de ambii părinți,

1. Sacal Livia, 12 ani Tatăl: Ioan Sacal. Decedat: Șumal 1925, după 14 ani de serviciu

2. Sacal Hortenia, 15 ani.
3. Sacal Eleonora, 18 ani.

No. 4434—1931.

† Necrolog.

Cu multă durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că M. On. Pop Ioan asesor consistorial, protopop onorar și paroch în Popești în ziua de 12 Decemvrie crt. a adormit în Domnul în anul al 49-lea al vieții și al 23-lea al preoției sale.

Frații preoți pentru odihna sufletului repaosatului Frate vor aduce la altarul Domnului sufragiile îndatinat.

In veci pomenirea lui !

Oradea, 21 Decemvrie 1931.

No. 4513—1931.

Indulgențe plenare în anul 1932.

În baza facultăților speciale concesse Nouă de Sf. Scaun Apostolic precum în anii trecuți așa și în anul 1932 vom împărtăși Clerului și credincioșilor din Dieceza Noastră Binecuvântarea Apostolică împreună cu indulgența plenară la următoarele patru Sărbători :

1. Anul nou — 1 Ianuarie ;
2. Rusalii — 19 Junie ;
3. Nașterea Preacuratei — 3 Septemvrie ;
4. Sf. Nicolae — 6 Decemvrie.

Frații preoți la fiecare ocaziune din bunăvreme își vor pregăti credincioșii pentru dobândirea indulgențelor plenare, cari se pot câștiga în următoarele condițiuni ;

1. Mărturisire și cuminecare ;
2. Intențiunea de a dobândi indulgențele plenare ;
3. Recitarea de 5 ori a rugăciunilor «Tatăl Nostru», «Născătoare de Dumnezeu» și «Mărire Tatălui» . . . la intențiunea Preafericitului Părinte. Recitarea rugăciunilor se va face în comun la sfârșitul Sf. Liturghii.

Oradea, 27 Decemvrie 1931,

No, 4514—1931.

Preoți repaosati în anul 1931.

În cursul anului 1931 din Clerul Diecezei Noastre chemați au fost la cele vecinice următorii Preoți :

1. Gavril Kindriș, preot în Fiziș ;
  2. Victor Borlan, Archidiacon on. profesor pensionat ;
  5. Traian Truțașiu Archidiacon on., protopop paroch în Zălau ;
  4. Ioan Pop protopop on., paroch în Popești.
- Pentru repausul sufletelor acestor confrați adormiți în Domnul conform Circularului No. 1552—1931 fiecare Preot diecezan este dator să celebreze trei Sf. Liturghii.

Oradea, 27 Decemvrie 1931.

No. 4515—1931

Timbre oficiale

Spre cuvenita orientare a oficiilor protopopești și parohiale comunicăm mai jos adresa On Minister al Instrucțiunii și Cultelor cu Nr. 208297—1931 din 23 Decembrie crt. cu privire la aprovizionarea timbrelor oficiale: «Preasfințite, În urma celor stabilite de comun acord cu administrația P. T. T. Vă rugăm, să dați ordine imediat, tuturor parohiilor și protoiereilor din Eparchia Preasfinției Voastre, că aprovizionarea timbrelor necesare corespondenței oficiale se va face până la 15 Ianuarie 1932 ca și în trecut, de către fiecare parohie și protoierie în contul Ministerului, eliberând oficiilor adeverințele respective. În curând veți primi noi instrucțiuni de modul cum se va proceda dela 15 Ianuarie 1932 cu aprovizionarea timbrelor».

Ministru ss indescifrabil   Consilier ss indescifrabil.
Oradea, 27 Decembrie 1931.

PARTEA NEOFICIALĂ**Ce avem de făcut ?**

În preajma noului an ce ne stă înainte trebuie să ne fixăm supremele îndatoriri ce le avem în ora de față și în împrejurările actuale ale lumii și ale vieții față de instituția care ne este călduză unică, suprema comoră pentru care trăim, pentru care murim: **Biserica**. Obiectivele bine fixate, vom îndrepta întreaga noastră energie asupra realizării lor.

Iată, după o noastră părere, ideile, obiectivele ce merită suprema noastră jertfă în anul ce vine. Ce spunem, are valoare pentru preoți și mireni deopotrivă.

1. Va trebui întâi să lucrăm cu puteri unite și îndoit pentru **adâncirea, întărirea și luminarea vieții religioase** a credincioșilor noștri. Cu oameni religioși și aieva convinși de adevărătatea, frumuseța și necesitatea religiei lor, poți infrunta orice pri-

mejdie, pe când cu oameni tari în credință ea frunza vesteală ori atinsă de ger, nu poți face nici doi pași pentru interesele bisericii. De aceea religiozitate, adâncă religiozitate în cler și în popor. Activitatea pastorală a preoților va trebui intensificată, înrăurirea credincioșilor prin predici, cateeze, presă, reuniuni pii, va trebui potențată. Numai prin colaborarea tuturor va ieși întărită religiozitatea.

2. Al doilea lucru din planul de muncă trebuie să ne fie: **întărirea și organizarea Agrului pre-tutindenea**. Cei înscrși la Agru sunt de două ori creștini și de două ori greco-catolici: odată prin botez și aparținerea la biserica unită, al doilea prin mărturisirea credinței lor ce o fac înrolându-se în rândurile Agriștilor. De aceea nici o jertfă să nu cruțăm pentru a vedea rândurile Agrului bine încheiate. Agru activ prin șezători și conferințe, prin lămurirea problemelor de credință, de morală publică și socială.

3. A treia grea, dar absolut necesară lozincă, va trebui să fie: **neapărat arzător de neapărat, crearea cotidianului nostru**, care să muncească ca supremul tun de apărare a aconcepției noastre și a bisericii noastre, care să fie cel mai puternic organ de trezire și de oțellire a conștiințelor. Fără de acesta eforturile răslețe ce se fac pentru apărarea și întărirea Sionului nostru vor rămânea zadarnice, ori vor avea un efect numai secundar. Orice jertfă ar trebui adusă pentru realizarea acestui scop. Ar trebui găsiți oameni cu râvna și dragostea cuvenită, pentruca să poată pune temelie cu un ceas mai de vreme, până ce nu e târziu, fortului principal de apărare și rezistență al bisericii noastre și al concepției creștine peste tot. În acest scop va trebui să întreprindem, mai ușor prin Agru, o întinsă propagandă pentru ideea cotidianului catolic român din România țara noastră.

Iată obiectivele de urmat, vrednice de tot efortul, de toată energia noastră, în noul an ce vine asupra noastră. Nu știi ce ne-adeuce anul, dar organizați la vreme, vom putea lupta cu orice neajuns ce ne-ar pândi. Dumnezeu să fie cu noi. Noi să ne facem partea.

P. Dr. Tăutu.

Discurs

rostit de dl. Dr. IULIU HAȚIEGAN, f. ministru, prorectorul Univ. Cluj, vicepreședintele la închiderea congresului A. G. K. U. în Oradea (21-22 Nov. c.)

Congresul Agrului ținut într-o atmosferă înălțătoare, creștinească și românească, a fost o demonstrație puternică a spiritului care diriguiește biserica noastră unită cu Roma. A fost o demonstrație sinceră — impozantă pentru biserică — acest imperiu al lui Dumnezeu, care ne duce spre lumea eternă — a fost o demonstrație reală, că ea are nu numai o menire dumnezească, dar și una omenească.

Poate nici odată nu am simțit mai adânc și cu atâta convingere că ori ce se va întâmpla, biserica va trăi și va acționa până la sfârșitul veacurilor — a condus, conduce și va conduce omenirea din toate epocile — astfel a avut, are și va avea un rol nu numai cultural, ci și social de prima importanță. Adevărurile bisericesti sunt adevăruri dumnezești — astfel au puterea de a îndrepta nu numai problemele individuale — familiare, — dar și cele mai complicate probleme sociale.

Curentele anarchice, extremiste, zădarnic cercă să ferească omenirea cu noile teorii, zădarnic vrea să hrănească pe om cu lutul pământesc — reușita lor este de o clipă trecătoare — omul lui Dumnezeu se va refugia pe corabia lui Petru datătoare de grație și eternitate.

În ciuda tuturor teoriilor omul nu se va transforma nici în maimuță, nici în mașină, ci rămâne și va rămânea creația lui Dumnezeu — din trup și suflet — doritor de dreptate, libertate, adevăr și vecinicie.

Congresul nostru, precum și cele anterioare, a avut darul de-a arăta, că Românii uniți cu Roma sunt conduși de o unitate în vederi și în acțiune. Ca fii buni ai bisericii și patriei au manifestat și acum, ca întotdeauna, dorința lor sinceră pentru îndreptarea tuturor rețelilor spre binele bisericii și patriei, prin întocmirea unei dreptăți sociale, a respectului autorității, iubirea sacrificiului, întărirea familiei,

curăţenia căsătoriei — şi a unei educaţii morale în spiritul învăţătorei lui Christos.

În aceste zile de înălţare spre Dumnezeu am arătat alipirea noastră neclintită faţă de Scaunul Apostolic — faţă de creatorul înţelept al Acţiunii Catolice — faţă de Piu al XI, — făuritorul celei mai perfecte sinteze a ordinii sociale şi morale, spre care sunt aţintite în zilele noastre toate privirile doritoare de bine. Am depus şi depunem devotamentul nostru profund şi omagiile noastre simţite la treptele Tronului Regesc — factorul cel mai important al unităţii noastre naţionale, am asigurat şi asigurăm pe bunul şi marele nostru Rege, Carol II de toată iubirea noastră cetăţenească. Ne-am nizuît să mergem cu un paş înainte, alcătuiind cadrele — clase şi categorii — pe baza că-ora se va inaugura o muncă constructivă, religioasă şi socială *satele noastre desechilibrate sufleteşte şi sărăcite materialceşte, în oraşele noastre enervate şi zăpăcite* cu o muncitorime manuală şi intelectuală aproape fără pâine.

Astfel activitatea noastră va da o deosebită atenţiune mai ales păturii ţărăneşti şi muncitoreşti. Lumina bisericeii şi ajutorul nostru să ajungă mai întâiu la aceşti săraci ai timpurilor moderne. Aici e pericolul. Săracul de demult îţi vorbea de Evanghelie, se considera fratele mic al lui Christos şi ştia să rabde, — cel de azi vorbeşte de bolşevism şi e tovarăş al lui Lenîn şi ameninţă cu anarhie şi revoluţie.

În mijlocul acestor clase sociale să ducem focul ce încăleşte, — lumina ce luminează — hrana ce hrăneşte — să ducem lup a cu încredere şi optimism, căci ştiut este — că omul — ori cât de departe ar fi pe panta decadenţei — el fiind o creaţie a lui Dumnezeu, scânteia divină din el este totdeauna inflamabilă şi gata de a-l ridica spre Dumnezeu. — Drept aceea *organizarea unei prese bune — ştiinţifice — serioase — însă hotărîte* — este o datorie a noastră de prima necesitate. Astfel în ora 11 am început opera de prevenire — opera de reîncreştinare. Biserica conştientă că la spatele fiecărei revoluţii stă o cantitate de reforme nefăcute şi o cantitate tot atât de mare de legi pe cari înşişi autorii le calcă în picioare prima dată Biserica vrea să fie o colaboratoare sinceră a Statului — a societăţii, în prelucrarea acestor reforme cari aşteaptă grabnică soluţiune, sintetizarea şi respectarea legilor de toţi cetăţenii, ba chiar şi de cei ce deţin puterea.

Să dea bunul Dumnezeu, ca lucrări'e noastre să aducă o contribuţie cât de mică la refacerea economică şi morală a scumpei noastre ţări. Astfel biserica noastră română unită cu Roma va dovedi din nou, că este o conservatoare demnă nu numai a învăţătorei lui Christos, ci şi o deţinătoare a tradiţiei sale naţionale, dovedindu-se şi în aceste vremuri cumplite a fi unul din cei mai importanţi factori ai vigoarei şi conştiinţei naţionale şi morale. Aderentă dărză a direcţiei creştine şi naţionale, se coboară bine pregătită în masele mari muncitoare ale naţiunii, activându-le energiile latente spre creaţie şi adevărată viaţă. Biserica unită cu Roma — care şi în trecut a fost în fruntea mii-mei luptătoare pentru existenţa şi libertatea sa naţională şi în zilele noastre mohorîte cu nouri materialismului şi ai anarhiei — va şti să se ridice pe piedestalul eroistrului şi martirismului — va şti să ducă cu sine turma apartinătoare spre

câmpiile luminate de soarele dreptăţii creştine. Numai astfel acţiunea noastră creştinească încălzită de focul sacru al naţionalismului adevărat va deveni un element de ordine, un element de învingere contra curentelor satanice.

Comanda s'a dat. Lupta a început, armata e compactă, alături de noi toate societăţile, tinerimea — femea — trebuie să luptăm cu abnegaţie şi iubire, căci numai astfel vom reuşi, ca *principiile bisericeii creştine să intre în toate arterele vieţii noastre publice şi private*. Numai prin biserică, prin arhierii noştri, preoţi, călugări şi prin noi, fiii ei buni, vom porni acel curent puternic, care ne va electriză pe toţi şi ne va pune pe drumul adevărului. Nici odată nu am trăit zile mai frumoase, primirea caldă, frăţească, serviciile divine înălţătoare, predicele din aceste două zile, din gura şi mintea celor mai autorizaţi, procesiunea emoţionantă, grandioasă, în timpul căreia, să mărturisim sincer — toţi eram într'un adevărat extaz religios — ba chiar şi lumina bălăe şi rece s'a transformat într-o stea luminoasă şi caldă, prezenţa intimă a arhierilor şi vlădicilor noştri, cuvântul lor autorizat şi plin de bunătate, aderenţa hotărâtă a societăţilor feminine, discursurile înflăcărate şi entuziasmăte ale tinerimei, corurile, cântecile, fanfara, muzica, manifestaţia de frăţie a bisericeii ortodoxe, prezenţa continuă a bisericeii romano-catolice, aceste toate s-au întregit într-o armonie născătoare de fapte creştineşti. Se cuvine deci mulţumiri în prima linia I. P. S. Frenţiu, pentru felul cum a ştiut să dea viaţă adevărată acestui congres şi să mulţumim Comitetului Diecezan şi organelor locale: Dr D. Chiş, acest admirabil bărbat, pildă vie, românul bun şi creştinul adevărat şi colaboratorilor săi extrazeloşi şi însufleţiţi: compozitorului Hubic, dr German, dr Egri, Mărcuş, etc mulţumiri dlui Jenciu inspector general pentru felul cum a ştiut să reprezinte Înaltul Guvern şi mai ales pentru cuvintele sale sincere, eşite dela o inimă frăţească şi-l rog, să fie interpretul sincer al celor petrecute înaintea dlui prim ministru Nicolae Jorga, ministrul Instrucţiunii şi Cultelor.

Dumnezeu a voit, ca viaţa să fie o luptă, iar scopul luptei, victoria. Scopul luptei noastre — victorie prin Christos. — Deschideţi deci larg uşile voastre şi Christos va intra în Casa Voastră. Deviza noastră să fie: *Prin biserica lui Christos la sănătatea mântuitoare a sufletului — a trupului — şi prin aceasta sănătate integrală — la înflorirea scumpei noastre Români.*

An nou fericit dorim tuturor abonaţilor şi cititorilor noştri!

INVITARE. Comitetele Agrului din cele două parohii gr. cat. din Oradea şi al Preasfintei Inimi invită cu toată onoare pe toţi credincioşii gr. cat. să participe Joi în seara de Săn Văsiu la orele 9 la DENIILE (Inserse şi adorarea Preasf. Sacrament) ce se vor ţine în catedrală. Biserica e încălzită. Va concerta corul şi orchestra maestrului Hubic. Predica ocazională o va rosti Păr. Dr. Al. L. Tăutu. - Comitetele organizatoare speră că credincioşii gr. cat. vor participa în număr mare la această pioasă şi CREŞTINEASCĂ incheiere de an.

RUGĂM STĂRUITOR pe cei în restanţă cu abonamentul să binevoiască a-şi adăce aminte de eforturile ce le facem pentru menţinerea acestei mici făclii a noastre: VESTITORUL. Credem că fiecare creştin conştient e dator, încât nu i-ar fi chiar imposibil, să sprijinească răspândirea ideilor bune prin contribuirea cu obolul său la susţinerea foilor bune. De aceea aşteptăm pe restanţieri să-şi facă datoria faţă de noi, chiar şi în rate cât de mici.

Redacţia şi Administraţia.